

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/42>
 - Materiál v pripomienkovom konaní do 14.02.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom životného prostredia SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2022 s cieľom prijatia reformy v podobe zmeny zákona o odpadoch, ktorá je nevyhnutnou reformou Plánu obnovy a odolnosti.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Hlavným cieľom navrhovanej zmeny zákona je zvýšiť potenciál obehovej ekonomiky v oblasti stavebného odpadu a sektoru stavebníctva, čo bude viesť k vyššej miere recyklácie a predchádzaniu vzniku stavebného odpadu. Návrhom zákona sa zavádza najmä povinná selektívna demolácia vrátane systému kontroly pred demoláciou a po demolácii. Pri stavbách ako aj pri demoláciách sa stanoví povinnosť zriadenia miesta na triedenie odpadov.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 30.06.2022.

Postoj RÚZ k materiálu

Hlavným cieľom navrhovanej zmeny zákona je zvýšiť potenciál obehovej ekonomiky v oblasti stavebného odpadu a sektoru stavebníctva, čo bude viesť k vyššej miere recyklácie a predchádzaniu vzniku stavebného odpadu. **Obsahom navrhovanej novely je viacero nejednoznačných pojmov, ktoré nie sú dostatočne konkretizované a v praxi prinesú aplikačné problémy tak pre pôvodcov odpadu ako aj pre kontrolné orgány na úseku nakladania s odpadom. Taktiež je predmetom pripomienok posun účinnosti zákona s cieľom vytvorenia dlhšieho časového priestoru na prípravu podnikov.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k materiálu ako celku:

Konštatujeme, že viacero výrazov obsiahnutých v návrhu zákona je nejednoznačných, alebo nejasne definovaných. Ako príklad uvádzame pojem „demolačné práce“, z ktorého nie je zrejmé či k nim patria aj rekonštrukcie, alebo len striktné odstránenie stavieb. Rovnako nie je zrejmé, prečo sa ciele odpadového hospodárstva netýkajú odpadu kat. č. 17 05 04 - zemina a kamenivo a to aj napriek tomu, že týkajú odpadu kat. č. 17 05 06 - výkopová zemina.

Musíme zásadne pripomenúť, že návrh zákona tak, ako je predložený, nielen že racionálne neupraví podmienky nakladania so stavebnými odpadmi, ale naopak ešte zbytočne sťažuje podmienky nakladania s nimi a zvýši byrokratické zaťaženie.

2. Zásadná pripomienka k čl. I bod 2. návrhu zákona

a) V ustanovení § 77 ods. 3 písm. a) navrhujeme definovať, resp. vylúčiť či sa pod pojmom stavby nad 300 m² myslia aj líniové stavby. To isté sa týka aj spresnenia, či sa pod týmto pojmom myslí jeden stavebný objekt väčší ako 300 m², ale sa berie do úvahy rozloha všetkých stavebných objektov v rámci jedného stavebného projektu.

Odôvodnenie:

Z textu ustanovenia § 77 ods. 3 písm. a) nie je zrejmé, čo zákonodarca rozumie pod stavbou nad 300 m² zastavanej plochy. Týka sa toto ustanovenie len budov, alebo aj líniových stavieb? Ide len o jeden stavebný objekt väčší ako 300 m², alebo sa bude brať do úvahy súčet všetkých stavebných objektov? Nakoľko sa od definície tohto pojmu odvíjajú ďalšie povinnosti zavádzané touto novelou máme za to, že je potrebné tento pojem dostatočne dobre zadefinovať aby v nevyznikali pochybnosti o tom na koho sa dané povinnosti vzťahujú, resp. nevzťahujú.

3. Zásadná pripomienka k čl. I bod 2. návrhu zákona

Ustanovenie § 77 ods. 3 písm. d) navrhujeme vypustiť.

Odôvodnenie:

V praxi o nakladaní s odpadom rozhoduje zhotoviteľ a nie pôvodca (investor). Máme za to, že povinné uzatváranie zmlúv s oprávnenými odpadárskymi spoločnosťami veľmi byrokraticky zaťažuje stavebné spoločnosti, najmä ak túto povinnosť investori prenesú už do súťažných podmienok (t.j. zmluvu bude musieť uzatvoriť každý účastník súťaže, a to bez ohľadu či ju bude napokon realizovať).

4. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

V rámci novely zákona o odpadoch tiež navrhujeme stanoviť konkrétny cieľ pre zber a recykláciu pre kompozitné obaly na báze lepenky (VKM) – nápojové obaly od roku 2026.

Odôvodnenie:

Republiková únia zamestnávateľov je jedným z mnohých signatárov výzvy s cieľom prenesenia do legislatívy konkrétneho cieľa pre zber a recykláciu pre kompozitné obaly na báze lepenky (VKM) – nápojové obaly od roku 2026 (aj v dôsledku dostatočnej prípravy a vytvorenia prípadných, nových recyklačných kapacít v SR a dostatočnej príprave všetkých zainteresovaných hráčov na trhu). Danú výzvu podporujú nielen výrobcovia obalov, ale aj samotní výrobcovia, ktorí používajú dané obaly. Zároveň je tu podpora aj tretieho sektora a OZV. Napriek dlhodobým prísľubom zo strany MŽP SR, ako aj záväzku vládou SR schváleného POH 2021 – 2025 sa v tejto veci doteraz neotvorila ani odborná diskusia napriek všeobecnej podpore.

Máme za to, že Slovensko patrí ku krajinám s najnižším zberom a recykláciou kompozitných obalov na báze lepenky/nápojových kartónov v Európskej únii (podľa údajov spoločnosti Tetra Pak asi 15%), zatiaľ čo v EÚ sa v roku 2019 zrecyklovalo viac ako 50% nápojových kartónov.

Aj v nadväznosti na rôzne všeobecné domnienky je zrejmé, že nápojové kartóny sú recyklovateľné a recyklujú sa. V EÚ sa v roku 2019 zrecykloval každý druhý nápojový kartón. Vybierané nápojové kartóny na Slovensku nestačia na to, aby sa miestnym papierňam oplátilo investovať do nových recyklačných liniek. V súčasnosti sa preto nápojové kartóny zo Slovenska recyklujú na Ukrajine a v Poľsku. Vyššie uvedené nastavenie cieľov zberu a recyklácie by vytvorilo dostatočné kapacity suroviny na priame vytvorenie prípadných recyklačných kapacít už aj na Slovensku.

Máme za to, že je v záujme Slovenskej republiky splniť dlhodobé celkové ciele na recykláciu a zhodnotenie triedených zložiek komunálneho odpadu. Stanovenie cieľov pre zber a recykláciu pre kompozitné obaly na báze lepenky (VKM) – nápojové kartóny by tomu malo pomôcť.

5. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

V rámci novely zákona o odpadoch tiež navrhujeme odstránenie dvojkoľajnosti cieľov pri zbere elektroodpadu

Odôvodnenie:

Cieľ zberu elektroodpadu vo výške 65% priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh je aplikovateľný pre Slovenskú republiku a výrobcovia elektrozariadení nie sú zodpovední za plnenie cieľa zberu, ale za plnenie cieľa miery zhodnotenia a prípravy na opätovné použitie a recykláciu všetkého vyzbieraného a im sprístupneného elektroodpadu.

EÚ smernice definujú pre členské štáty kvantitatívne ciele zberu odpadu a výrobcom povinnosť v rámci rozšírenej zodpovednosti výrobcu povinnosť postarať sa o svoj odpad, ktorý im je k dispozícii. Zákon o odpadoch prenáša tieto zvýšené ciele priamo na výrobcov. A to napriek faktu, že výrobcovia nie sú jediným kanálom, cez ktorý sa s daným odpadom nakladá. Predpokladá sa, že 15 – 30% vzniknutého elektroodpadu mizne cez iné kanály (kovový šrot, neformálni výkupcovia, separovaný zber). To spôsobuje, že výrobcovia nie sú schopní splniť ambiciózne ciele zberu, ale keďže tieto sú sankcionovateľné, dochádza k obchodovaniu s takzvanými falošnými potvrdenkami (s odpadom, ktorý nikdy neexistoval). Riešením je v

zákone o odpadoch plne rešpektovať zásadu rozšírenej zodpovednosti tak ako je to štandardom v iných krajinách a to povinnosťou výrobcov postarať sa o všetok odpad bez ohľadu na výšku limitu zberu. Výška limitu zberu je stanovená len na úrovni štátu, výrobcovia majú povinnosť postarať sa o všetok odpad na základe svojho trhového podielu.

6. Zásadná pripomienka k čl. II

Navrhujeme posunúť účinnosť novely V čl. II Návrhu navrhujeme nasledovné znenie:

„Tento zákon nadobúda účinnosť 30. júna 2023.“

Odôvodnenie:

Navrhovaná zmena bude mať zásadný vplyv na podnikateľov, ktorí v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti realizujú stavebné a súvisiace práce. Vzhľadom na skutočnosť, že tieto práce sú už v tomto roku zakontrahované, ich modifikácia zohľadňujúca Návrhom ustanovené povinnosti je v niektorých prípadoch nerealizovateľná, prípadne ťažko realizovateľná. Zavádzaná povinnosť navyše v podstatnej miere zasiahne podnikateľov, na ktorých sa povinnosti stanovené Návrhom vzťahujú. Je preto dôvodné poskytnúť im dostatočnú legisvakačnú lehotu, aby sa na dané mohli pripraviť. Posunutie účinnosti pritom nie je v rozpore s Plánom obnovy, ktorý v 2Q 2022 predpokladá len schválenie legislatívy (Reforma 3: Reforma nakladania so stavebným odpadom), nie jej účinnosť.

7. Zásadná pripomienka k Tézam vyhlášky MŽP SR o stavebnom odpade a odpade z demolácií

Pri príprave vyhlášky k zákonu o odpadoch, ktorá bude upravovať podmienky za akých sa vec (napr. zemina a kamenivo; výkopová zemina; frézovaný asfalt) nebude považovať za odpad je potrebné zohľadniť to, že realizácia stavieb sa uskutočňuje v časovo obmedzenom harmonograme. Po odkopoch, resp. frézovaní nie je možné (časovo a častokrát ani priestorovo) čakať na výsledky analýz niekoľko týždňov. Aby bolo využitie pripravovaných vyhlášok v praxi uskutočniteľné je potrebné zvážiť množstvo a dĺžku trvania analýz, ktoré budú preukazovať vlastnosti týchto „neodpadov“.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/42>